

Ogledniški in letalski nastopi v Egiptu

Sovražnikova edinica hudo poškodovana na Sredozemskem morju

Uradno vojno poročilo št. 806 pravi: Na egiptovskem bojišču nastopi ogledniški oddelki.

Oso letalstvo je znatno delovalo in uspešno bombardiralo zbirališča čet ter avtomobilskih vozil. Nasprotnikova letala so izvedla napade na nekatera središča v našem zaledju in zlasti na trdnjavo Tobruk, katere obramba je uničila eno sovražnikovo letalo, ki je padlo na tla blizu Bardie. Osem drugih strojev so zbili nemški lovci v ponovnih živahnih spopadih.

Angleški letalski poleti na Catanio in na razne kraje v pokrajini Cagliari so povzročili dve smrtni žrtvi, trije ljudje pa so bili ranjeni.

Na zahodnem delu Sredozemskega morja je neka naša podmornica včeraj ob zori napadla veliko vojno ladjo nedoločene vrste, ki je plula v nočnem spremstvu, ter jo zadela z dvema torpedoma.

Sklepi ministrskega odbora za preskrbo in cene

Pohvala pokrajinam zaradi pridelave in izročanja žita — Ureditev prodaje in porabe vina — Pooblastila gozdni milici za zasego vseh gozdov v državi — Sklepi glede zagotovitve umetnih gnojil

Rim, 13. avg. s. Ministrski odbor za vzporeditev preskrbe, razdelitve in cen se je sešel v Beneški palači pod Ducejevim predstvom 10. avgusta od 17 do 20.30 in 12. avgusta od 17 do 20.

Navzoči so bili tajnik stranke, finančni, kmetijski, prometni, korporacijski in zamenjalni minister, podtajnika za notranje zadeve in vojno izdelavo, podtajnika Pascolato in Amicucci, načelnik nadzorstva za obrambo štednje in podeljevanje kreditov, predsedniki fašistovskih delodajalskih zvez, zveze kmetijskih, trgovinskih in industrijskih delavcev, ravnatelj fašistovske industrijske zveze, glavni komisar za ribolov, general Matej Roux, general Cappa iz glavnega stana vojske, vrhovni poveljnik gozdne milice in drugi.

Položaj prehrane. V začetku seje je kmetijski minister imel običajno poročilo o položaju prehrane ter o stanju pridelkov. Odbor je na Ducejev predlog sklenil, da bodo pokra-

jine, ki so izpolnile in ki z otipljivimi uspehi izpolnjujejo svojo dolžnost glede oddaje žita, dokazujoč s tem visoko stopnjo domoljubja in socialne zavesti kmetov, omenjene v državni dnevni zapovedi. Odbor je potem poudaril veliki pomen občinskih odborov za prehrano, ki bodo začeli z delom po vsej kraljevini 20. avgusta. Ta pomen je v pravilnem razdeljevanju živeža vsemu prebivalstvu in pa v nadzorstvu urejenega izročanja različnih pridelkov ustanovam, osnovanim za prehrano države. Odbor je nato pooblastil kmetijskega ministra, naj z vsemi sredstvi pospešuje povečavo zdravilnega uživanja namiznega grozdja v bližnji gozdni dobi in da naj sestavi načrt, ki bo zagotavljal reden dotok povrtnine in sadja na tržišča tudi bližnji jesen in zimo.

Ureditev prodaje vina. Odbor je obsežno razpravljalo o vinskem vprašanju s posebnim oziranjem na zahteve, ki so jih dali prizadeti sloji. Potrdil je, da je brezpogojno potrebno zagotoviti kritje potreb za vojsko in za destilacijo in ugotovil, da bi bilo prav, če se promet vinskega pridelka, namenjenega porabi, ne bi preveč oteževal. Nato je sklenil:

1. Vsi pridelovalci vina, bodisi da predelujejo v most ali vino lastno ali kupljeno grozdje, morajo v desetih dneh potem, ko so stisnili grozdje v most, priložiti količino pridelka iz grozdja, dobljenega pri trgatvi leta 1942, ter navesti pri tem stopnjo sladkorja in alkohola v mostu. Vsi tisti, ki imajo še morebitne zaloge pridelka iz poprejšnjih let, pa ne za lastno porabo, bodo morali do 10. septembra zaloge prijaviti.

2. Vsi pridelovalci vina morajo dati na razpolago kmetijskemu ministru 20% pridelka iz trgatve leta 1942, in sicer za potrebe vojske in destilacije.

3. Ostali pridelki bo lahko prosto dan v porabo. Ministrstvo za kmetijstvo bo določilo cene in načine za prodajo plemenitega in navadnega vina. Pridelovalna cena je določena na 21 lir za hektoliter in vsako stopnjo alkohola.

4. Za splošno porabo vina so določene naslednje vrste: a) bela vina, ki nimajo manj kakor osem stopenj; b) rdeča vina, ki nimajo manj kakor devet stopenj; c) bela in rdeča vina, ki nimajo manj kot 11 stopenj; ta vina bodo morali prodajati v sodih. Kmetijsko ministru bo določilo cene za prodajo teh vrst vin potrošnikom. Posebno nadzorstvo bo uvedeno nad tem, če se bodo prodajalci teh cen držali ali ne.

5. Kmetijsko ministru, ki ima pooblastilo za izvedbo tega sklepa, bo lahko zasledil most in vino pri vsakomur, če ne bi vino prihajalo v zadostni meri na trg za redno porabo.

Drva in oglje. Zaradi zagotovitve preskrbe z drvmi in ogljem za bistvene potrebe vojske in civilnega prebivalstva in zaradi ustvaritve podlage za strogo disciplino v cenah temu blagu, namenjenemu najširši ljudski porabi, je odbor na prvi seji

sklenil izdati ukrep, ki ga je 11. avgusta odobril, tudi vlada, da bi z njim uredil pridobivanje in razdeljevanje drv in oglja.

Bistvo ukrepa je v tem: dati gozdni milici na razpolago vso gozdno površino, da bo pridobivala drva ali oglje. Gozdna milica lahko te gozde zaseže sama ali pa po različnih podjetjih, če bi lastniki sami ne izpolnili zahtev glede izkoriščanja v ta namen. Lahko določi načela za pravično odškodnino ob zasegu gozdov, ureja prevoz in razdeljevanje lesa in pridobljenega oglja po enotni organizaciji, ki bo nadomestila vse dosedanje ustanove in oskrbela z drvmi ter kurivom oborožene sile, civilno prebivalstvo in nekatere industrije. Ukrep naj zagotovi gozdni milici s pomočjo civilne delovne službe ljudi in potrebna sredstva za izvedbo določenega načrta, za prevoz in za razdelitev drv in oglja.

Izdelava umetnih gnojil. Minister za korporacije je nato poročal odboru glede izdelovalnega načrta za fosforna in dušična umetna gnojila, potrebna prihodnji letini. Po temeljiti razpravi je odbor glede na to, da je zaradi izvedbe državnega načrta za kmetijsko pridelavo nujno potrebno kmetom nuditi neobhodno potrebne količine umetnih gnojil, sprejel sklepe, ki naj zagotove kar največjo možno izdelavo umetnih gnojil, seveda glede na razpoložljive surovine in gorivo.

Občinski zelenjavni vrtovi. Odbor je poslušal poročilo firenškega župana nar. sv. Pesciolinija ter v načelu odobril pobudo, naj se dajo za pridelovanje zelenjave na razpolago zemljišča, ki bodo last občin, da bi se s tem izpolnila prehrana za prebivalstvo v velikih mestih.

O raznih predmetih so na sejah govorili tajnik stranke, razni ministri in podtajniki, general Roux, Chierici in Cappa, narodni svetniki in drugi.

Prihodnja seja bo 5. septembra ob 17.

Nemški tisk o imenovanju generala Bastica za maršala Italije

Berlin, 13. avgusta. s. Vsi nemški listi poudarjajo imenovanje generala Bastica za maršala Italije in to z besedami živega občudovanja za njegovo hrabro vojaško postavo. V življenjepis poudarjajo prevladujoči del, ki ga je maršal imel v najznačilnejših vojnih prigodah novejših italijanske zgodovine. Listi pravijo, kako je znal na Rodosu, kamor je prišel v posebno kočljivem trenutku, sredi vojne urediti obrambo italijanskih otokov na Egejskem morju, in sicer tako, da je bilo preprečeno sleherno presečenju z angleške strani. Nemški listi potem z navdušenimi besedami pišejo o delu maršala Bastica v Libiji, kjer je guverner vrhovni poveljnik oboroženih sil v italijanski severni Afriki. Pri tem poudarjajo tesno sodelovanje med njim in maršalom Rommelom.

Vesti 13. avgusta

Poletna letoviška doba v Italiji, ki se je začela 15. junija in ki je potekala v redu, se bo končala 31. avgusta. S tem dnem morajo vsi hoteli, gostišča in druge sezonske ustanove po kopališčih in letoviščih ob morju in gorah prenehati z vsakim delom. Samo tisti hoteli, ki so odprti vse leto, smejo še dati zavetišča rednim gostom.

Francoska torpedovka »Reinec«, ki je bila v angleški službi, je bila potopljena, kakor pravi angleško uradno poročilo.

Romunska vlada je dovolila izvoz 100 ton živeža, ki ga bodo zastoj razdelili prebivalstvu v Solunu.

Posojilo 70 milijonov funtov šterlingov misli najeti avstralska vlada, katere državni proračun je za prihodnje leto šestkrat tolik, kakor v rednih časih.

Zaradi silovitih nalivov v zadnjih dneh so ustavljene vse prometne zveze med Argentino in med Chilem. V gorskih predelih se je utrvalo veliko zemeljskih plazov.

Indijski vojaki ubili angleškega generala

Carigrad, 12. avg. s. Iz angleškega vira so sporočili novice o smrti angleškega generala Gotta na egiptovskem bojišču. O generalu so svoje čase govorili, naj bi prevzel poveljstvo namesto poraženega generala Ritchieja. To je nameraval general Auchinleck, toda cesarski vojni svet v Londonu je predlog zavrgel in Gott je ostal na poveljstvu 13. armadnega zbora.

Iz Kaira poročajo, da je general zares mrtev, da pa ni padel v boju. Ubili so ga indijski vojaki, na katere je po poročilu iz egiptovske prestolnice zelo močno učinkovala novica o vstaji prebivalstva v Indiji zoper Angleže. Ko so indijski vojaki po svojih taboriščih preteklo nedeljo zvedeli, kaj se dogaja v njihovih krajih in še posebej, da je bil prijet Gandhi ter drugi poglavarji kongresne stranke in nacionalističnega gibanja, so začeli dati znamenja o slabi volji tudi z zunanjimi protestnimi izrazi zoper zatirajočo državo. Njihova sovražnost se je pokazala, kakor je pač naravno, z ozirom na častnike, ki jim poveljujejo.

Posebno hudi so bili podčastniki in prav nekaj indijskih podčastnikov je ubilo generala Gotta, ko se je vrnil z bojišča pri El Alameinu v Kairo. Nato je prilo do krvavega spopada med angleško polteljo in indijskimi vojaki, nad katerimi so policisti, ki jih je bilo več, dobili premoč. Toda razburjenje med indijskimi četi ni nadaljevalo, in ukrepi, ki jih je angleško poveljstvo izdalo za potlačitev razburjenja, imajo naravnost izreden značaj.

1,044.000 sovjetskih vojakov zajetih v dosedanjih letošnjih bitkah na ruski fronti

Uničevanje ruske armade pri Kalaču — Prodiranje na Kavkaz — Odbijanje sovjetskih napadov pri Rževu in Voronežu

Hitlerjev glavni stan, 13. avgusta. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Kakor je bilo objavljeno v posebnem vojnem poročilu so nemške čete pod poveljstvom generala oklepnih čet Paulusa ob odlični podpori protiletalskega topništva ter letalskih oddelkov, ki jim je poveljeval general baron Von Richthofen, uničile glavnino 62. sovjetske armade in znatne dele 1. oklepne armade v velikem kolenu Dona, zahodno od Kalača. V tej uničevalni bitki je bilo doleže zajetih 57.000 sovjetskih vojakov; zaseženi ali uničeni je bilo 1000 oklepnih voz ter 750 topov vseh vrst. Sovjeti so imeli zelo krvave izgube. V teh bojih so se dobro izkazale tudi hrvaške čete.

Od začetka spomladanskih bojev v bitki na polotoku Kerču pa do velikih nastopov v kolenu Dona so nemške in zavezniške čete na vzhodnem bojišču zajele 1.044.741 sovjetskih vojakov ter zaplenile ali uničile 6.271 oklepnih voz in 10.131 topov vseh vrst. V istem razdobju je bilo v letalskih bojih sestreljenih 4.960 sovjetskih letal, protiletalsko topništvo pa je sestrelilo 664 strojev in 432 letal je bilo uničenih na tleh.

V kavkaški pokrajini so romunske čete vzhodno od preliva pri Kerču zavzele mesto Slavjanskaja, ki so ga Sovjeti zagrizeno branili.

Nemške čete še kar naprej prodirajo v kavkaške gore.

Letalski oddelki so povzeli svoje napade na umikajoče se sovjetske čete v obalni pokrajini in v črnomorskih pristaniščih. Po bombah so bile potopljene stražna ladja, dve prevoznici ladji in dve obalni ladji; šest prevoznih ladji in ena stražna ladja pa je bilo poškodovanih.

Južno od Stalingrada je bil po bombah uničen oklepni vlak. Na Volgi je bila potopljena tovarna ladja, tri druge pa so bile poškodovane.

Severozahodno od Voroneža so Sovjeti po daljšem odlohu spet povzeli razbremenilne napade. Po hudih bojih so bili zavrnjeni. V teh bojih je bilo uničenih 40 oklepnih voz.

V okolici Rževa so bili tudi včeraj po delnih protinapadih odbiti ponovni napadi številno močnejših sovjetskih sil.

Jugovzhodno od Ilmskega jezera ter na bojišču pri Volhovu so se v delnih bojih na nož izjavili ponovni sovjetski napadi.

V Finskem zalivu so bojna letala potopila 3 stražne ladje ter hudo poškodovale več drugih stražnih ladij in pobirala min.

Kakor je bilo objavljeno v posebnem uradnem poročilu, je nemška podmornica pod poveljstvom poročnika bojne ladje Rosenbauma 11. avgusta v zahodnem Sredozemskem morju s štirimi torpedi potopila angleško letalonosilko »Eagle«, ki je plula v močnem spremstvu.

Angleško lovsko letalo, ki je letelo čez nemški zaliv, je bilo po letalskem spopadu sestreljeno.

V pretekli noči so angleška letala neuspešno vznemirjala pokrajino ob nemškem zalivu ter napadla stanovanjske četrti mnogih mest po zahodni Nemčiji, zlasti v Mainzu in Wiesbadenu. Rušilne in zažigalne bombe so povzročile škodo na stavreh in poslopih. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 11 od napadajočih bombnikov.

Podnevi in v noči na 12. avgust so nemški letalski oddelki z rušilnimi in zažigalnimi bombami bombardirali važne vojaške naprave ob južnih angleških obalah in Midlandsu ter povzročili hude poškodbe, požare in eksplozije.

Nezadovoljstvo in nemiri po vsej Indiji

Bangkok, 13. avgusta. s. Položaj v Indiji kaže, da se bo še bolj poslabšal. Gibanje se širi na predele in pokrajine, koder dozdaj še ni bilo znanih neljubih dogodkov. V Bombay se naprej prihajajo vojaška ojačenja. Konjeniške patrle krožijo po cestah. Pehotni oddelki stražijo javna poslopja. Vožnja s tramvaji in avtobusi je ustavljena. Policija prireja ljudi v stotinah. Po predmestjih je prišlo do krvavih spopadov med demonstranti in policisti, ki so uporabljali orožje. Bolnišnice so polne ranjencev, med njimi je veliko žensk in otrok.

Tudi v New Delhiju, prestolnici indijskega podkralja, je prišlo do burnih demonstracij in silovitih spopadov med demonstranti in policijo. Agenti so pokazali divjaško surovost s tem, da so divje pretepali demonstrante, ki se niso hoteli raziti. Pred občinsko palačo se je kakih 100 žensk vleglo po tleh, da bi preprečile konjeniške naskoke na množico. Veliko jih je bilo ranjenih in kakih 12 so jih policisti odvlekli na bližnjo stražnico. Močan oddelek vojakov s strojinami so poslali v Delhi, kjer pričakujejo hudih neredov. Tam so se tisoči demonstrantov utaborili v neki mestni četrti, potem ko so zažgali angleško zastavo.

Povsod po državi prihaja do neljubih dogodkov in sabotažnih dejanj sploh več ne štejejo. Policija, ojačena z vojsko, brez obotavljanja strelja na upornike. Samo v Bombayju je 10.000 policistov, ki pa ne zadostujejo za potlačanje vstaje.

Skripen indijski odbor, ki ga še niso mogli odkriti, širi lake in navodila za izvedbo civilne neposlušnosti. V nekem izmed teh letakov nazonanjajo splošno stavko v vseh tovarnah in javnih napravah.

Angleži uradno priznavajo potop letalonosilke »Eagle«

Rim, 13. avgusta. s. Angleško pomorsko poveljstvo se je včeraj odločilo z uradnim sporočilom priznati, da je nemška podmornica na zahodnem delu Sredozemskega morja potopila letalonosilko »Eagle«.

Kaj je zakrivilo ameriški poraz pri Salomonskih otokih

Tokio, 13. avgusta. s. Glasnik japonske cesarske mornarice kapitan Kamada je v razgovoru s časnikarji povedal, da je naglega poraza, ki je Američane zadela v bitki pri Salomonskih otokih, krivo to, da je do vojaškega nastopa prišlo prepozno; ameriška mornarica pa ni dovolj izurjena za nočne boje. Japonska mornarica jo je docela potokla. Kamada je poudaril, da se morajo mornariški topničarji posebej uriti za nočno vojskovanje. Japonske ladje so se lahko vrinile med vrste ameriških bojnih ladij ter napadle njihove prevoze, ne da bi ameriški mornarji utegnili naperiti topovske cevi proti njim. Zato so japonske sile imele priliko prizadeti prav hude izgube ameriškim prevoznim ladjam. Kapitan je končno še povedal, da se je bitka razvijala na prav kratko razdaljo, tako da so japonske in ameriške ladje v nekaj primerih trlele druga ob drugo.

Zahtevajte povsod naš list!

Čiščenje ruskih žepov pri Rževu

Berlin, 13. avgusta. s. Nemška uradna agencija podaja naslednje podrobnosti o bojih okrog Rževa: Žep jugozahodno od Rževa je kakor blodnjak bojišč, kjer naprehanoma odmeva bojni hrup. V ogromnih gozdovih, ki je z njimi zaraščeno vse področje, se še vedno skriva sovražnik, ki je obkoljen od vseh strani in ga neprenehoma razpršujejo in desetkajo. Drug za drugim so sovražnikovi vojaki prisiljeni pokazati se iz skritosti. Zdi se, da žep kar kipi pod ognjem topništva, strojnice, pušk in ročnih bomb. V globokem cestnem blatu si noga zamaž prizadeva, da bi našla trdna tla, na katerih bi se odpočila.

Ujetniki gredo mimo v dolgih vrstah in v majhnih skupinah. Zde se kakor ljudje, ki jih je utrjenost postarala. So to obrabi, polni groze, ljudje, ki so jih strelji nadloveski napori. Tako se vlečejo po blatnih cestah ostanki vojske, ki naj bi bila prišla v srce Evrope.

Ponoči smo bili priča enega številnih obupnih poskusov za preboj, ki so ga izvedli Sovjeti, da bi vzpostavili zvezo z nekim manjšim bližnjim žepom. Zvečer in jutraj se prvi pogled obrne proti nebu, kakor v neki slutnji. Vreme je bolj ko kdaj neaklonjeno v teh ostrih bojih. Svet pred nami se zdi kakor eno samo ogromno močvirje, na katerem posekane pešce z neupogljivim pogumom prenašajo ogromne vojaške napore. V tej bitki, ki se odigrava po gozdovih in močvirjih, prenašajo nemške čete naravnost nadloveske telesne in duševne napore, ko obremenjene s težkim orožjem in zaboji s strelivom s težavo korakajo dalje po blatnem svetu.

Ko prodirajo skozi pragozdove proti skritemu sovražniku, se bore na vsakem koraku. Oddelki divizijskega generalnega štaba, sestavljeni iz treh

Zvezni tajnik obiskal počitniško kolonijo GILL-a v San Terenziju

Ljubljana, 12. avgusta.
Sele nekaj dni je bilo 110 otrok ljubljanskega GILL-a na počitniški koloniji ob morju v prekrasni San Terenziju blizu La Spezia, ki jih je obiskal Zvezni Tajnik iz Ljubljane, ki je prišel nenadoma med nje dne 9. pretečenega meseca. Njegov obisk je izval veselje navdušenja med mladimi člani organizacije.

Med svojimi obiskom je Zvezni Tajnik mogel ugotoviti, da je kolonija v San Terenziju resnično na izredno lepem položaju in da nudi mladim gostom vse, kar zahteva sijajno poletno bivališče z vsemi svojimi prednostmi.

To je bilo prvič, odkar je bila pokrajina priključena k italijanski Kraljevini, da se je skupina slovenskih otrok podala na počitnice na obalo našega morja. Bilo je naravno, da so tja najprej odšli mladi organiziranci GILL-a in sicer najbolj potrebni in najboljši. To dokazuje, če bi dokaz bil že potreben, kakšno je zanimanje režima za t. i. doraščajo in ta skrb ne pusti niti v sedanjih izrednih okoliščinah.

Na tisoče organizirancev GILL-a živi ob tej najlepši plaži polotoka v poletnih počitniških kolonijah. Tam se počijo s športom in taborjenjem ob morju. Med temi obmorskim kolonijami je

sedaj zbrana tudi majhna ljubljanska kolonija in pripravi smo, da bo prihodnje leto število gostov še mnogo večje, ko bodo odstranjene izredne okoliščine, kajti še bolj razširjena in povečana bo dobrodelna skrb za zdravje malih Slovencev. To je namreč dejansko cilj režima, ki skrbi in ščiti pleme. Razširiti in poglobiti je namreč treba dobrodelno zaščito zlasti za tiste, ki so najbolj potrebni podpore.

V koloniji San Terenzio se je Zvezni Tajnik v spremstvu ženskega lajša v La Spezia, Zveznega Podpoveljnika GILL-a v La Spezia in Zveznega Podpoveljnika zelo dolgo ustavil. Obiskal in pregledal je vse naprave kolonije, kajti vse te naprave so urejene tako, da čim bolj služijo svojemu cilju. Pregledal je spalnice, okrepčevalnico, zdravstvene naprave, dnevne sobe in igralnice.

Otroci so vsi najboljše zdravja in so mu izkazali iskreno navdušenje in svojo zahvalo ter so v zboru zapeli »Giovinezza« in dve slovenski pesmi.

Ko se bodo čez mesec dni vrnil domov, ne bodo samo ogreli od sonca in telesno okrepjeni, ampak bodo znali spoznavati in nato še bolj ljubiti Italijo.

Zatirajmo vrabce, ki naredo mnogo več škode kot koristi!

Ljubljana, 12. avgusta.
Čeprav tudi naša javnost že ve, da vrabci delajo škodo po vrtovih, sadovnjakih in na poljih, vendar jih skoraj nihče ne zatira. Pridne gospodinjice in vrtnarji se ježe na vrabce, ker pobirajo posejane seme in rujejo komaj vzniklo povrtnino, na sadnem drevju pa spomladaj lomijo še zaprte cvetne brste, poleti in jeseni pa kljujejo dozorevajoče sadje. Na poljih vrabci pozabljajo in raztrošijo mnogo žita, zlasti pa koruzi niso varni pred njimi. Predvsem pa moramo se skodljivce preganjati tudi zato, ker iz gnezd radi izganjajo ptice pevke, najuspešnejše pomočnice našega vrtnarja in sadjarja.

Zato torej vrabce odganjamo, vendar pa delo poedina s trdovratnim vrabcem zaleže le malo. Potrebna je skupna borba vrtnarjev in kmetovalcev, ki naj bi jo nadzorovala občinska oblastva.

Z uspehom lahko vrabce pokončujemo na več načinov, ki so vsi preprosti in poceni.

Ker vrabci gnezdiš od sredine aprila do konca avgusta, jim začnemo razdirati gnezda že prve dni maja ter to ponavljamo vsake tri do štiri tedne. Gnezda, ki so prav površno narejena pod kapom, v odprtinah zidov, v duplih dreves ali sploh kjerkoli, snamemo in sežgemo, luknje, kjer so bila gnezda, pa zadelamo z latami ali mrežami, da vrabci spet ne morejo napraviti gnezd. Seveda pa k uničevanju jajčec in gnezd ne bomo povabili otrok.

Tudi v valilnice, ki smo jih postavili za ptice pevke ter naj bi jih bilo čim več na vsakem vrtu,

se radi naselijo vrabci. Zato valilnice sredi meseca maja, junija in julija natanko pregledamo ter pokončamo vrabčja jajčca in njih mladiče. Najbolje je, če mladiče pokončamo tik preden so godni, ker starši krmlijo mladiče s škodljivimi žuželkami ter nam je tedaj tudi vrabec vsaj nekoliko koristen.

Vrabce pa lahko privabimo tudi s posebnimi valilnicami. Nastavimo jim namreč posebne, cvetlične podobne glinaste lonce s 35 mm veliko, okroglo odprtino v zgornjem delu dna. Tako posodo napravi vsak lončar. Dobre so tudi lesene valilnice iz deščic, ki se dajo z lahko odpreti. Te umetne pasti obesimo jeseni ali pozimi v čim večjem številu na hišne in hlevske stene, na ograje, vrtniške itd. Stara dva ulovimo, če spretno vrzemo gosto mrežo čez valilnico ali gnezdo.

Prav mnogo vrabcev pa lahko nalovimo, če pozimi odpremo skedenj ali hlev ter po tleh natresemo zrna. Kmalu prileti dosti vrabcev k zrnu. Ko se počutijo varne, naglo zaprejo vrata in ujetje vrabce pokončamo. Dosti jih lahko ujamejo tudi pod reto ali rešetko, ki smo ga podprli z leseno palico. Ko se vrabci navadijo na pobiranje zrn pod reto, iz zasede sprožimo leseno palico z dolgo vrvičjo.

Lahko pa sami napravimo tudi posebne lovilnice za vrabce. Takšna lovilnica naj ima lesen okvir, dolg in širok po 100 cm ter 40 cm globok. Okvir naj je obdan z žično mrežo z luknjami po 13 mm premera. Na eni stranski steni so vrata za odstranjevanje ulovljenih vrabcev. Na drugih treh straneh so pa v sredini gornjega roba vdolane 5 cm globoko 15 do 20 cm široke tanke deščice, ki se proti sredini lovilnice zožujejo in tvorijo 6x6 cm velike odprtine, ki segajo v lovilnico. Kakih 8 cm od vsake odprtine je vdolana na lahko izbočena žična mreža, ki ujetim vrabcem zapira pot nazaj skozi odprtino, med tem ko jo naključno ujetje sinice najdejo izhod skozi odprtino. Zrnce postavimo na sredo lovilnice v široko skledo. Tudi na deščice postavimo blizu odprtine po nekaj zrn. Novo lovilnico poškrbimo z vodo, ki smo ji pri mešali ilovice.

Nikakor pa ujetih vrabcev ne smemo mučiti. Opoldne in zvečer jih poborimo iz lovilnice ter jih ubijemo tako, da vsakega udarimo s topim predmetom po glavi, nato mu naglo zavijemo vrat ali pa s silo zalučamo ob tla. V lovilnici pustimo vedno po enega vrabca za vabo drugih. Ta vrabec nikdar ne sme trpeti pomanjkanja pitne vode! Sladokusci smatrajo pečene vrabce za delikateso. Zlasti jeseni so prav debeli, vendar pa lahko kuhane in razkosane vrabce porabimo tudi za krmo kokoši in prašičev.

Brez lovilnic za vrabce ne bi smeli biti noben mešan z večjim vrtom niti noben kmet. Seveda bomo postavili lovilnico na tak kraj, kjer se vrabci najraje zbirajo, doseči pa lovilnic ne smemo macke.

Streljati smejo vrabce samo lovci, vendar je pa streljanje poletni in jeseni uspešno skoraj samo ob živih mejah. Večji uspeh bo pa lovec imel pozimi na krajih, kjer odmeče sneg in kopnino potrese s svežim konjskim gnojem.

Prebrisani potepni se straši ne boje dolgo, ker se jih hitro privadijo. Zato pa strašila moramo večkrat zamenjati z drugačnimi. Pravkar zasejane grede obvarujemo pred vrabci s črnimi nitmi, ki

V gornjih prostorih galerije Obernel, ki je ponudila že marsikateremu našemu umetniku gostoljubno streho za razstavo, nam kaže delo zadnjega časa slikar Edo Deržaja, tokrat same akvarele, dva in štirideset po številu. In kar lahko že v začetku priberemo: Deržaj, ki so mu metali toliko polen pod noge, mu osupravali kvaliteto, ga vzpodbujali in zavračali — se je s to razstavo brez slehernega dpoma prebil in uvrstil med druge orake slovenske umetnostne njive. To ne samo za ljudi, ki ga niso kar a priori pisano gledali, ampak tudi za tiste, ki bi ga svoj čas najraje utopili v žlici vode. Danes pa Deržaj stoji in med akvarelisti prav gotovo zavzema eno najodličnejših mest.

Ze prvi vtis ko stopiš na Deržajevo razstavo, te preseneči in navduši. Te barve sijajo, te barve dajejo vtis olj. Po dolgotrajnem trudu se je umetniku posrečilo ustvariti kombinacijo, ki pomenja za akvarel prav gotovo celo revolucijo.

Tako se ustaviš pred »Mojslovko«. Gora je temna, pod njo žari v veselih barvah reber, sprede je zelenje, skoznj pot in nanjo meče sonce svoje žive žarke; slika, ki prekipeva gorskega življenja. Spet na svoj način peštra v barvah je »Pod večer« ali lepi motiv z Velega polja, »Spormin« (slika je bil v barvah povzel na kraju samem v skicirko motive, pa jih je zdaj lahko prenesel na večje ploskve). Vprav izredno živa, prepojena z južnjaško atmosfero, s tem vročim, žarečim čedom, ki puhti od zidovja in hriba je »Iz Skoplja«. Zaplate snega med umazano zeleno rušo, skrivneno ruše in štorovje, zadaj pa, zapredena v rahlo, obsevano meglico, Grinovec in Kočna. — to označuje sliko »Grinovec«. Če gremo na razstavi lepo po vrsti od vhoda po levi strani, se zdaj ustavimo pri treh prav dobrih slikah: »Na Viču«, imenitna »Popolnec« in v barvah žareča »Jesen«. Ze nas nato pozdravlja odličen alpski motiv

»Pod Vršac«, — bel breg z gamši, dva strma rogla, zgoraj pa temno nebo — čudovita barvna kombinacija. Dalje srečamo mirno, idilično podobo »Ljubljane« z mostom, v kruto gorsko zimsko pokrajino postavljen razpadajočo »Bajto na Ograda« in v podjeto zeleno vesino prislono bajtico na »Javorovici«, tani zadaj pa se v čadu potuhnejo s komaj zaznamnimi obrisi visoke gore! »Grebene« se bo človeku, ki ni hodil po odročnih gorskih obronkih, zdel prepotraten v barvah — očesu gornika pa se takoj zazdi znan v pestrem razkošju svojih barv. Ena najboljših slik na razstavi je brez dvoma »Kozolec«, ki gledalca privablja, da si ga prihaja ponovno ogledovati in občudovati še in še. Zdal pride spet nekaj za gornika: visokogorski motiv »Široka peča«, paša za alpinistove oči. Kakor olje učinkuje izborna pozgojena zimska pokrajina »Zajezerje«. Izborni akvareli so dalje tudi: »Barjet«, »Ograje in Debeli vrh«, gornika razveselita »Razor« in »Kontec« in »Spika«, dalje lahko, prijetno »Poletje«, »Spicej« in prav dobro »Praprotno«. Vidimo tudi »Bled« in še več gorskih motivov, dobro »Savce«, »Cvetično jablanje«, »Motiv iz predmestja« in dva motiva iz »Logar«, prav dobri »Stoge«, dve »Trnovci«, eno prav dobro in odlično »Gradaščice«. Tako pa opravimo ogled sedanje Deržajeve razstave.

Zelo značilen pojav za ta kulturni dogodek je prav gotovo, da je obisk prireditve lep in kar je še bolj značilno, da je nakup razstavljencev čeden. Razstava pa gotovo zasluži oboje: obisk in nakup del, ki predstavljajo ljube krajine, podane s srcem, oživljene z žarečimi, močnimi barvami, da govore duhu in dvigajo čustvo. Slikar Edo Deržaj sam pa je s pričujočo razstavo spet napravil krepek korak naprej. Na to prireditev opozarjamo vse prijatelje lepe slike, ki si do zdaj še niso vzeli prilike, da bi si jo ogledali.

Glas iz Ribniške doline

Ribnica, 13. avgusta.

Z Velike gore pihljajo hladne jesenske sapa in že čutimo, da se bližajo jeseni. Poletje je bilo pri nas tako kratko in polno skrbi, da je kmalu minulo. Junija meseca smo imeli sušo, ki je škodila travnikom tako, da je letos še manj sena kot navadno. Otava se je že nekoliko popravila.

Tudi z zakasnelo žetvijo ječmena in pšenice smo že končali. Pšenica je bila bolj redka, ječmen pa je še kar dobro obrodil. Da bomo lahko pekli poličko ob Božiču in Veliki noči, bomo morali štediti in kašoč že sedaj skrbno zapreti. Lepo obetata krompir in koruza. Hvala Bogu, da imamo vsaj to v naši dolini.

Lončarji letos niso izdelovali toliko posode kot druga leta. Sedaj so nastopili mirnejši dnevi in naš lončar bo šel spet kopat glino, da bo za lonce, saj jih menda potrebujejo in celo zanje povprašujejo tudi v Ljubljani.

Medved je še vedno star junak. Prav nič ga niso prestrašili lanski obrobni ognji in tudi ne letošnja strahila, če se bliža dolini. Menda pa vendar ne bo začel spet s svojimi stari običaji, katerih bi se lahko že odvadil, saj je zaščiten bolj ko ljudje.

Stemeneci pridno nabirajo loske, da bo dela za toplim zapelkom in nekaj zaslužka. Roba bo prihodnje leto gotovo dobro služila in šla v promet. Stemeneci itak vedo, kdaj gre suha roba najbolj v kšefle.

Pa še o sadni letini. Jablane in tudi hruške se šibijo pod bogatimi sadovi. Ribničani bodo največ letošnjeja sadja posušili, saj dobro vedo, kakšne se priliježe skledi dobrih koruznih žgancev bokalji krhljave vode.

Živinoreji in svinjereji letos Ribničani niso mogli posvetiti toliko pozornosti, ker ni bilo mlade živine in prešičkov. Slednji so bili tako dragi, da si jih ni mogel vsakdo kupiti; pa tudi z rejo je letos težje.

Na strniščih, s katerih so Ribničani malo kasneje spravili letošnje žito, je mnogo dela. Dekleta, žene in otroci hito, da bi čimprej očistili že poganjajoče korenje, da bo za piske. Tudi na njivah so že marsikje začeli z jesenskim delom in jesenskimi setvami.

jih na gosto napnemo nad grede 10 do 15 cm visoko.

Da vrabci ne lomijo cvetnega popja na sadnem drevju, škropimo drevje zgodaj spomladi s kakim drevesnim karbolinjem.

Nikdar pa vrabcev ne smemo zastrupljati ali loviti v mreže, ker bi hkrati uničevali tudi koristne ptice in bi oboje po nepotrebnem mučili.

V današnjih dneh, ko je vsako zrno dragoceno, moramo posvetiti in nasade varovati tudi pred vrabci, ki napravijo mnogo večjo škodo kot splošno mislimo, razen tega se pa vrabci tako naglo množe, da lahko postanejo nevarni za vrtnarstvo in kmetijstvo.

Z Gorenjskega

Iz Kranja. Pokopali so Franza Galléta. Okrožni načelnik Kuss je položil v njegov grob gauleiterjev venec. — V Kranju so ustanovili tudi ženski pevski krožek. Voditeljica novega krožka je Greti Taček. — Okrožni kranjski načelnik je te dni obiskal razne tovarniške in obrtne obrate in se razgovarjal za uslužbenci o gospodarskem položaju, zlasti pa o socialnih ukrepih.

Pri Sv. Križu so dekleta in žene tekmovala pri vkuhanju borovnic. V kraju so v kratkem času vkuhali 114 kg borovnic. Voditeljica tečaja Voglarjeva in njene pomočnice so napolnile nad 100 steklenic. — Te dni se je poslovil od Sv. Križa dosežani orožniški poveljnik Hribernik.

V Skofji Loki je žensko društvo prav tako predelalo tisoč litrov borovnic, sešilo nad 800 ovrtnih rut in popravilo okoli 500 parov nogavic za vojake.

V Vodicah ima organizacija zborovanje vsako prvo nedeljo v mesecu. Takrat pretresajo na sestankih najvažnejša krajevna in tudi druga vprašanja.

V kamniškem okrožju so te dni začeli z nabiranjem sena za vojaške potrebe. Kmetje vneta in z veseljem izvršujejo svojo dolžnost, poročajo gorenjski tehnik.

Na vzhodnem bojišču sta padla naslednja koroska rojaka: 31 letni Gustav Pristovnik in 21 letni poročnik Volfgang Huber.

Pri Sv. Vidu na Glini so dobili novega krajevnega občinskega vodjo v osebi Samica.

Nova priročna knjižica o reji koz

Te dni je izšla nova priročna in za kozjereja pomembna knjižica, ki obravnava gospodarsko rejo koz. Lična knjižica ima 56 strani in nekaj lepih poučnih slik, ki prikazujejo razne pasme koz, kako je treba imeti kozo privežano kadar se pase, o negi parkljev, o pravilni obliki vimega, kako se pravilno može itd. Praktično knjižico je izdala Zveza društev »Mali gospodar« v Ljubljani, ali kot je nekateri bolje poznajo pod kratko »ZEKOZ«. O kózi, tej kraljici malega človeka, ki pomaga preživljati skromne družinice s svojim rednim mlekom, je napisal 19 poglavij Franc Kristof. Drugi del knjižice pa je posvečen najvažnejšim boleznim, ki jih imajo kóze. Ta del je napisal živilnozdravnik dr. Danko Koren in nas seznaja z vsem, kar pride pri reji koz v poštev.

Ker mnogi rejci niso večji dobrega oskrbovanja koz, pa čeprav jih rede že nekaj let, bo ta priročna knjižica gotovo prav dobrodošla vsakomur, ki mu je dobro in donosno kozjereje mar. Po navodilih, ki so napisane v knjižici, se bodo kozjereje lahko lotili tudi tisti, ki niso vajeni živine, pa si žele v stisnjenih razmerah nekako pomagati s skromnimi sredstvi. Tudi ti novi živinorejci bodo imeli pri svojem delu uspeh, seveda pa je pri reji potrebna mera dobre volje in pa precej vztrajnosti.

Knjižico je založila Ljudska knjigarna v Ljubljani, natisnila pa Ljudska tiskarna. Vsem, ki se za kozjerejo zanimajo, jo toplo priporočamo. Vred je 12 lir.

Come vi lavate tutti i giorni, così lavate almeno una volta alla settimana l'intestino, ma con: **Acqua Regia di MONTECATINI** **Kakor si dnevno umivate obraz, tako bi morali vsaj enkrat tedensko prečiščiti svoje črevesje** **Regia grenčica Montecatini**

S. S. van Dyne: ZAGONETNA SMRT

KRIMINALNI ROMAN

GOSPODA BENSONA

Heath je bliskovito skočil pokoncu s svojega stola, pritisnil na gumb, in predalček se je namah odprl.
V njem je bil samokres »Smith & Wesson«. Držaj je bil ves okrašen z biserno matičo. Narednik je vzel samokres v roko in si ogledal njegov bobenček.
»Nabasani je,« je brž pripomnil.
Iz potez na obrazu hišne Platžove bi bil človek sklepal, da ji je nekam odleglo. Vdihnila je sapa tako močno, da snio vsi slisali.
Markham je vstal, da bi si brez Heathove rame ogledal samokres.
»Dobro bi bilo, da ga obdržite,« gošpod narednik,« je dejal, »steprav ne vem, čemu nam naj bi ta stvar koristila.«
Spet se je vsedel, pogledal opombe, ki si jih je bil zapisal Vance, potem pa se znova obrnil k hišni z novim vprašanjem:
»Se eno vprašanje, gospa Platž. Rekli ste, da se je bil gospod Benson večeraj vrnil domov prej kot običajno in da je bil, preden je šel ven na večerjo, tu v salonu. Je med tem časom kdo prišel k njemu?«
Pozorno sem opazoval Platžovo in zadelo se mi je, da na Markhamovo vprašanje ne bo odgovorila. Avsaj pre-soča se je na stolu, preden je odvrnila:

»Kolikor je meni znano, ni bilo nikogar.«
»Toda, gotovo boste vedeli, če se je zvonel kaj oglasil med tem časom?« — je silil dalje Markham. — »Vrata bi bili šli odprti Vi, ne?«
»Nikogar ni bilo,« je ponovila gospa Platžova odločno.
»Kaj pa snioči, ko ste se bili podali v svojo sobo, se je zvonel tedaj kaj oglasil?«
»Ne, gospod.«
»Bi bili Vi to slisali, tudi če bi bili že zaspali?«
»Da, gospod. Zvonec je eden tik pred mojimi vrati, drugi pa v kuhinji. Zvonila oba hkrati. Tako jih je dal napeljati gospod Benson.«
Markham se je ji nato zahvalil in ji dejal, da lahko odide. Cim je zaprla za seboj vrata, se je obrnil k Vanceju:
»Čemu si se tako malo zanimal za to moje izpraševanje in se nisi prav nič vtaknil vmes?«
»Veš, morda si nekoliko domisljaj,« je odvrnil Vance, »toda, ko je gospa... tako trdno vztrajala pri tem, kako zelo je bil pokojnik priljubljen pri vseh, sem vendar imel vtis, da nekoliko pretirava. Pri svojih izpovedih se je zapletla v neko protislovje in sem dobil vtis, da ni bila preveč zaljubljena v tega gospoda.«

»Kako ti je padla v glavo misel na strelno orožje?«
»Moje vprašanje,« je razlagal Vance, »je bilo posledica tvojih vprašanj glede zamreženih oken in strahu, ki ga je Benson morda imel pred tatovi. Če se je bal tatov ali kakšnega svojega sovražnika, je bilo tudi verjetno, da je imel kak samokres. Se ti ne zdi?«
»Vsekakor, gospod Vance,« je posegel v razgovor Heath, »Vaša radovednost je odkrila majhen, srčan samokres, ki verjetno še ni bil nikdar rabljen.«
»No, saj res,« gošpod narednik,« je odgovoril Vance na to zbadljivo, »povejte mi malo, kaj mislite o tem, tako srčanem samokresu.«
»Kaj hočete, da naj mislim o njem?« je odvrnil Heath in poskušal biti duhovit. »Sklepam iz tega, da je gospod Benson imel samokres z bisernomatičnim ročajem, samokres vrste Smith & Wesson, spravljen v skrivnem predalu svoje mize sredi sobe.«
»Kaj poveste?« je vzkliknil Vance zaničljivo. »Res presenetljivo odkritje.«
Te medsebojne Vancejeve in Heathove zbadljivke je prekinil Markham z vprašanjem:
»Zakaj si hotel vedeti, če je kdo prišel k Bensonu na obisk, Vance? Jasnó je, da ni bilo nikogar.«
»Bila je to čisto navadna radovednost. Kar umiral sem od hrepenenja, da bi brž zvedel vse, kar je Platžova imela povedati.«
Heath je pozorno motril Vanceja. Prvotni vtis o njem je moral spremeniti. Začel je slutiti, da se za tem njegovim

brezbriznim vedenjem in nezanimanjem skriva le nekaj več, kakor pa je prvotno domneval. Zdelo se je, da ni povsem prepričan o tem, kar je Vance razlagal Markhamu, in je bilo videti, da se prizadeva, kako bi uganil pravi smisel njegovih vprašanj. Heath je bil prekanjen človek in je drugemu dobro znal brati njegove misli z obraza. Toda Vance je bil precej drugačen mož, kakor pa je z njimi imel navadno opravka Heath, in se mu je zato zdel zagoneten.
Primaknil je svoj stol k mizi ter dejal neprisiljeno:
»Zdal pa bi bilo, gospod Markham, dobro, da točno določimo, kakšno nalogo ima vsak od nas, da ne bomo drug drugemu posegali v delokrog.«
Markham se je strinjal s tem predlogom.
»Preiskava je popolnoma v Vaših rokah, gospod narednik. Jaz sem Vam v pomoč, če bi me slučajno potrebovali.«
»Zelo sem Vam hvaležen, gospod,« se je zahvalil Heath, »toda mislim, da je dela dovolj za vse. Recimo, da začnem s poizvedovanjem, čigava je tista torbica. Poslal bom svoje ljudi med Bensonove prijatelje, nekaj pa mi bo še povedala tudi sobarica. To bo dober začetek. Istočasno bom poskušal ugotoviti, čigav je avtomobil, ki se je preteklo noč ustavil tu pred hišo. Potem se bomo morali pozanimati tudi za Bensonove prijatelje. Mislim pa, da jih ni imel več, kot je bilo treba.«
»O tem mi bo lahko kaj povedal njegov brat,« je pripomnil Markham. Razodel mi bo prav gotovo vse, kar ve.

Lahko pa bom o tem povprašal tudi njegove poslovne tovarise.«
»Tako sem si mislil, da bi Vi to lažje storili kot jaz,« je dejal Heath.
»Treba pa je čimprej odkriti kaj takšnega, kar nas bo lahko privedlo na pravo sled. Mislim, da bomo vedeli že mnogo več kot vemo zdaj, čim ugotovimo, kdo je bila tista ženska, s katero je Benson snočil večerjal in jo potem pripeljal s seboj.«
»Ali pa še mnogo manj,« je na tihem pomrmral Vance.
Heath ga je ošinil s pogledom ter mu samopasno odvrnil:
»Dovolite, gospod Vance, da Vam nekaj povem, ker se že hočete izuriti v teh stvareh: kadar se na svetu pripeti kakšna velika nesreča, ravna človek vedno pravilno, če stika za žensko, ki je tisto nesrečo povzročila.«
»Ze res,« — je odgovoril Vance z nasmeškom. — »Cherchez la femme... Stara stvar. Ze starodavni Rimljani so verovali v to vražo ter dejali: Dux feminae facit.«
»Naj so dejali kakorkoli,« je zagovarjal svoje Heath, »stvar so gledali s prave strani, to si dobro zapomnite.«
Markham je znova posredoval.
»Upam... da bo ta stvar hitro postala jasna. Zdal pa, gospod narednik, če ni nobene stvari več, da se o njej pogovorimo, lahko odidem. Dejal sem majorju Bensonu, da se vidiva ob času zajtrka. Ze nočoj Vam bom morda lahko sporočil kaj novega.«

Džemal Harjula in Kurtović I. Bečir

Razgovor s snazilcema čevljev pod senčnikom pri trimostju

Ljubljana, 12. avgusta.

Ankarski trgovci

Ob nedeljah in praznikih se ustavljam na trimostju pri naših ljubljanskih snazilcih, oni sami bi rekli — pri turških snazilcih. Svoje edine letne čevlje zaupam tem strokovnjakom zato, ker mi jih očistijo tako lepo, da se z njimi lahko tudi ob nedeljah postavim. Zlikane hlače se vse bolj podo-
dajo človeku, če ima čiste čevlje.

Marsikdo bi menil, da so ti naši snazilci, ki čepo od zgodnjega jutra do poznega večera na nizkih pručkah na pločniku, ljudje brez posebnega obzora, ljudje, ki so se posvetili temu svojevrstnemu poklicu le iz sile, če pa se jim bolj približaš, se boš čutil njihovim zgodbam iz mladosti in sedanjega življenja.

Ustavimo se najprej pri snazilcih na trimostju. Kolikokrat hitite mimo njiju, morda se niti ne ozrete na svojevrstna reklamna senčnika, pod katerima kraljujeta že tri leta Džemal Harjula in Kurtović I. Bečir, oba po rodu iz Ohrida.

Džemal Harjula, specialista za svaku robu, je bil prav zgovoren. Priporočeval mi je o svoji mladosti, ko je še pomagal svojemu očetu ribariti na Ohridskem jezeru. Reven, kot so revni tod, je moral zgodaj iz rodnice hiše. Niti 15 let mu ni bilo, ko ga je pešpot vodila v Beograd. Fant se je kmalu znašel. Služil je pri nekem Albanu za letno plačo tisoč din. hrano in stanovanje. Toda niti tega plačila ni dobil. Zato se je v službo naveličal. Pri Arnavtu se je naučil snaziti čevlje in porodila se mu je misel, da se odloči za nov poklic. Na oglu Dalmatinske ulice in Takovskega ulice si je postavil pručko, kupil si nekaj škatic paste za mazanje čevljev in krtače. Zanj se je začelo novo življenje. V kratkem času si je tako opomogel, da je začel poleg te službe prodajati še zelenjavo. Kmalu je prisluzil toliko denarja, da se je odločil odpotovati v Turčijo, o kateri je tolikokrat sanjal.

»V zlato jamo«

Zanj se je začelo novo življenje prav za prav šele v Ljubljani, kamor je prišel pred tremi leti s svojo zaročenko, ženo. »Res, v zlato jamo« — v Ljubljano je prišel, tako se je sam izrazil. Tu na trimostju je našel tovariše, tu na trimostju je začel zanj novo življenje. Da je tu zanj zlata jama, rad verjamem. Pohvalil se je, da je odprl pred leti tam nekje na Vidovdanski ulici svojo kavarno, ki pa jo je prodal svojemu bratu. Ta se menda ni počutil srečnega v kavarniški suknji, zato se je, kakor je dejal Džemal Harjula, vrnil k svojemu staremu poklicu — k čiščenju čevljev — in je sedaj v tem poslanstvu pred celjskim kolodvorom.

Od maja do septembra

Zanimala sem se za njun zaslužek. Saj mi nista zamerala. Seveda, Džemal je takoj pojasnil, da to ni mnogo, saj mora skrbeti za sinčka, ženo in misliti na zimo in čas, ko bo moral biti doma. V zimskih mesecih bo težje, ko je mraz. Pohvalila sta se zlasti z letošnjo sezono. Toliko dela da še nikoli nista imela.

Bečir — Umer

Se bočir živahno je pripovedoval o svojem življenju njegov tovariš Bečir-Umer. Tudi njemu je tekla zibelka na obrežju Ohridskega jezera. Očeta in mater je izgubil, ko mu je bilo šele 3 leta. Zato je moral v svet s trebuhom za kruhom. Mnogo je trpel, spal na slam, v vlažnih kleteh, toda bil je vztrajen, poln volje do dela in delo mu je dajalo vedno znova moči, da je vztrajal in da se mu danes dobro godi. Mnogo je potoval, mnogo doživel, res, njegovo življenje je tako pestro, da sem ga z zanimanjem poslušal. Če bi ga poslušal dlje, bi menda bilo še bolj pestro.

Bil je najprej pri nekem muslimanskem begu. Ta se je zapil, da so mu prodali posestvo na družbi. Bečir je moral spet naprej. Prehranil se je s kruhom in čebulo. To življenje pa ga je utrdilo in okrepilo, da ni omagal in šel življenje močan naproti ter zmagal. Bil je šoferski pomočnik, bil sluga, vse, vse mogoče poklice je izvrševal, a ostal je zvest svojnemu poklicu — snazenju čevljev, ker je spoznal, da je ta posel zanj še najbolj pripraven in tudi donosen. V Beogradu je imel dela več kot preveč. Ni se zmenil, da so ga imeli za cigana, glavno je, da je služil, služil lepe denarce in dobro, pošteno živel. »Delo je častno, nanj sem bil vedno ponosen, le lenoba, ki je vseh grob grdob, tatvina, to so grehi,« tako je dejal.

Toliko je zaslužil, da je lahko šel poleti že na morje. »Bio sam tako elegantan, da su mislili, da sam detektiv,« je pripomnil kot zelo važno okolnost. In počutil se je srečnega in zadovoljnega. Po sicer nič kaj zavidnem delu, pa si je privoščil tudi razvedrila. Tako lepo da se je oblekel, da so mu hoteli vratarji odpirati tako široko vrata, kakor so nekoč njegovemu gospodarju bosanskemu begu.

Tudi njega je pot vodila na Bled in v letovišcarske kraje, kjer je dobro zaslužil. Posebno v Dalmaciji je bil zelo zadovoljen.

Diplomatom je stregel

Bečir je bil gospod. Obiskal je najbolj znamenite hotele in tam je čistil čevlje diplomatom in bogatim letoviščarjem. Tako en par čevljev — 30 do 40 din! Nihče me ni pokaral, da sem drag, nihče me ni videl, saj sem hodil po hotelu v najlepši obleki, bil pa snazilec čevljev.

Tako je bil na Bledu ob času zborovanja Male antante in stregel visokim diplomatskim osebam.

Kar z nekim ponosom je pripovedoval, kako je turški minister dr. Rždi Aras izrekel v hotelu željo, da mu čisti čevlje prav on, češ da ga je takoj spoznal, ker je iste narodnosti. Tako hitro mi je našteval imena raznih poslanikov, da sem mu kmalu sledil. »To je bio život,« je dejal, »posle sam išao kući. Bógami, narod se čudio, jer sam se vratio kao Beg iz Pakla.«

Konkurenca

Ta je potrebna, vendar je bila neljuba že marsikomu. Tovariši so ponujali Bečiru tisoč dinarjev, da odide v Celje, samo da ne bi bilo konkurence. Toda on je ostal prav zaradi konkurence. Sedaj pa vsi dobro živijo, vsi imajo dovolj dela. Konkurenca je še pred palačo banke Slavije in pred kolodvorom, kjer pa ni zlate jame, ker se je ta zasluzila kar na Marijinem trgu.

I. Bečir je postal sedaj Kurtović I. Bečir, kajti on danes ni več siromak, zato ima tudi daljše in pomembnejše ime.

Tako je življenje snazilcev čevljev, mimo katerih mešani tako mnogokrat hitimo, ne da bi vedeli, da so to ljudje, ki so skušali v življenju mnogo dobrega in hudega.

Športni drobiž

Med tem, ko so zastopnice damskega italijanskega športa merile svoje moči v Budimpešti, so domači državni zastopniki čolnarskega športa branili svojo čast doma v Leccu. Razen domačinov so na tej veliki veslaški tekmi nastopili še Švicarji, Madžari in Hrvaški. Hrvaške barve je zastopal zagrebški »Gusar«, ki je nastopil s svojim, tudi po tujih tekmovališčih znanim osmercem. Je pa tokrat zasedel le drugo mesto za domačim moštvom. Tudi sicer so domačini pobrali vsa prva mesta. Italijanski veslači so s tem znova potrdili sloves, ki ga imajo, da jih moramo prištevati med evropsko elito v tej športni panogi.

Bukareštanski državni nogometni prvak si je zdaj priboril tudi državno pokalno prvenstvo s tem, da je odpravil v finalni tekmi univerzitetno moštvo s 7:1.

S precejšnjo zamudo beležimo danes, da je zagrebški Gradjanski v prvi finalni tekmi za državno nogometno prvenstvo premagal osiješki Hajduk kar s 5:1. Sedemkrat so purgari streljali v golove prečke.

30. t. m. bodo juniorji zagrebškega Gradjanskega nastopili na tujem igrišču. Za nasprotnika bodo imeli tokrat graški klub GAC. Mladina Gradjanskega se na ta nastop že vestno pripravljajo.

5. in 6. septembra se bosta srečali juniorški reprezentanci Madžarske in Hrvaške v plavalnem dvboju. Tekmovanje bo v dodaj še ne določenem madžarskem kopališču.

V Nemčiji se je rodila zamisel, da bi vse evropske države tekmovala z enim ali pa dvema nogometnima moštvoma za evropski zlati pokal. Pri tem tekmovalju, ki bi bilo vsako leto, bi nastopile Nemčija, Italija, Madžarska s po dvema moštvoma, Hrvaška, Španka, Švica, Romunija, Slovaška, Belgija, Nizozemska, Švedska, Danska, Francoska, Portugalska in Bolgarija pa bi poslane na tekmovalje po eno moštvo. To bi bila vsekakor edinstvena izvedba, ki bi privabila na športna igrišča na tisoče in tisoče gledalcev. Te tekme bi odigrali tako kot tekme za srednjeevropski pokal. Vsako moštvo bi potemtakem odigralo po eno tekmo na domačem igrišču, eno pa na igrišču svojega nasprotnika. Zmagovalec bi imel pravico tekmovali naprej do najvišjega naslova. Če pa bodo veliko zamisel tudi izvedli, je pa drugo vprašanje.

Proti mariborski mestni nogometni reprezentanci je v nedeljo nastopil v Mariboru dunajski Sportklub. Dunajčani so spet pokazali svojo visoko šolo in že po 40 minutah nasuli Mariborčanom 5 golov v mrežo. Prva polica je končal s 5 : 1, končni obračun pa je bil 6 : 2 za Sportklub. Na tekmo je prišlo več kot 1500 ljudi, kar je za Maribor vsekakor rekordno število.

Druga prav tako privlačna nedeljska mariborska prireditve pa je bila kolesarska dirka na Rápidovem stadionu. Dirko je priredil mariborski kolesarski klub »Planika«. V glavni točki, kjer je bilo treba prevoziti 35 krogov, od katerih je bil vsak dolg po 425 m, je zmagal znani mariborski dirkač Podmilšak v času 23:59.03. Pri drugi, najvažnejši točki dirke, »dirke na cilje«, pa je zasedel prvo mesto Slovenjgraščan Gregorič. V vmesnih točkah so potem nastopili še mladeniči iz Maribora pa tudi iz Grada. Tudi na tej prireditvi je bilo okrog 1000 gledalcev.

Prekletko nedeljo so bile v Nemčiji končane teniške tekme za naslov državnih teniških prvakov. Tekme so bile v Braunschweigu. Naslove so si razdelili takole: pri moških je po težki borbi, ki je trajala nad dve uri in pol, zmagal Konrad Eppler iz Berlina, pri damah je zmagala Margareta Köppel iz Berlina. Pri moških v dvoje sta zmagala Dr. Egert-Eppler (Inomost-Berlin), v mešanih parih sta zmagala Dietz-Hamel-dr. Egert (Hamburg-Inomost), pri damah v dvoje pa sta zmagali Rosenow-Sander (Berlin).

V Linzu so imeli pred dnevi kolesarsko dirko na samo 67 km dolgi progi in so dosegli dunajski

Ljubljana

Koledar

Danes, četrtek, 13. avgusta: Kasljan, m. Petek, 14. avgusta: Evzebij, sp.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayr R., Sv. Petra c. 78.

Mestni gospodarski oddelček v Beethovnovi ulici št. 7 v četrtek in petek, 13. in 14. t. m., zaradi snazanja uradnih prostorov ne posluje za stranke.

Mestno kopališče v Prečni ulici bo zaradi snazanja od ponedeljka, 17. t. m., pa do 1. septembra zaprto.

V splošno bolnišnico v Ljubljani se zaradi generalnega čiščenja kirurških oddelkov odslej do preklica sprejemajo kirurški primeri le, če so neodložljivo nujni, potrebni takojšnja operativnega posega. O nujnosti odloča bolnišnica, ki bo zavrnila vsak drug primer. Zato naj se zaradi morebitnega odklona nihče ne pritožuje, če bo njegova pot do bolnišnice zaman. — Uprava.

Ob likvidaciji Mestne ženske realne gimnazije vabi ravnateljstvo spodaj navedene, da dvignejo svoje dokumente. Pisarna je v Auerspergovih palači, I. nad. (poleg Križanske cerkve). Kabaj Bogdana, Kalfon Marija, Kačič Elizabeta, Kalafatović Vera, Kemperle Nada, Kerne Leopoldina, Kette Katarina, Killer Zofija, Knez Marija, Koder Marija, Koder Ljuba, Koder Marija, Kodran Vida, Kokalj Pavla, Košir Marieta, Kozina Stanislava, Kresse Helena, Krajc Agnes, Kravanja Milena, Križman Roza, Križnik Cirilka, Kukovec Ana-Alojzija, Kukovec Tatjana, Kunc Marija, — Lapajne Nuša, Lauter Marija, Leeb Franciška, Leben Ana, Lenče Božena, Lešnik Apolonija, Lichtenberg Petronela, Likeb Silva, Lipovž Mici, Lovšin Ana, Ložar Marieta, Lukman Ivica, Lupše Jožefina. — Magdič Jelica, Makue Nada, Mali Marija, Matjan Ana, Matul Zvonka, Mazej Dragomana, Mežik Vida-Viktorija, Mlakar Marija, Mohorič Nadina. — Nikolič Leposava, Novak Janja. — Obersnel Tatjana, Oblak Tatjana-Marija. — Pavlič Erika, Pačar Tatjana, Pečar Zlata, Perdan Darinka, Perko Stanislava, Perovšek Ema, Petan Vida, Petrevič Danica, Pirnat Marieta, Pivk Marija, Pogačar Anica, Porenta Marija, Požun Stanislava, Preis Eliza, Prelovec Volja, Prohinar Silva-Elizabeta, Pucelj Damijana, Pupovac Ana. — Rahnar Tatjana, Razinger Marija, Reboli Marija, Rekar Dolores Moja, Rems Majda, Režun Vilma, Rozman Nikolaja, Rupar Danica. (Od črke S do Z prihodnji.)

Naprava pobotnih in pogodb za najemnine. Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani opozarja vse hišne posestnike, da za vsako pogodbo napravijo na veljavnihih tiskovinah pogodbe in nemudoma izdajo predpisane pobotnice, da ne bo kazni. Poudarjamo, da se revizija že vrši in da so predpisi v veljavi ter da se tiskovine dobe v trafikah. — Pojasnila se dobe v društveni pisarni od 9 do 12.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sobota, 15. avgusta ob 17: »Kovarstvo in ljubezen«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Nedelja, 16. avgusta ob 17.30: »Učiteljica«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Ponedeljek, 17. avgusta: zaprto.

Meglina jutra

Ljubljana, v avgustu.

Lepi poletni jasni dnevi so menda že pri kraju. Ko se ob jutranjih urah začne nad mestom dvigati znana ljubljanska megla, tedaj je to že znak, da prihajajo v deželo hladnejši jesenski dnevi, ko bo listje začelo kmalu rumeneti in da se bo treba že toplejše oblačiti.

Že nekaj dni je zdaj taka megla. Tja do devetih ali pa celo do desetih dopoldne se vlači nad mestom, dočim je na Rožniku ali na Globovcu že prijetno sonce. V veseli je pa megla tistim prijateljem sonca in vode, ki vsako popoldne pohite na bregove voda, da si se privoščijo zraka, sončnih žarkov in zdaj že hladne vode. In tako je tudi v resnici. Ko se megla dvigne, postje prijetno sonce, ki razprši še tiste nežne meglice, ki se vlečejo nad mestom. In tako se iz pustega meglega jutra rodi lep sončen dan, ki so ga vsi veselijo.

dirkači lepe uspehe. Prvi je bil Gabriel, ki je omenjeno progo prevozil v zelo dobrem času 1:40.05. Za pustelj je pustil nekatera znana imena, kot Schulze, Valenta, Svoboda.

Finska nogometna zveza hoče poživiti svoje nogometno delovanje in je namenjena, da bo še letošnje jesen izvedla nekaj mednarodnih nogometnih tekem. Finci naj bi igrali s Švedi, Nemci, Danci in Litvanci.

Na Vrbskem jezeru bodo priredili v času od 15. do 26. avgusta velike čolnarske tekme. V tem času, ali točno 23., pa bodo priredili veslaško tekmo na 20 milj okrog Vrbskega jezera.

V. HEISER

69

Zdravnik gre s križem svet

Dolgo let so kot edino zdravilo proti glistam rabili thymol, a zaradi vojne se je močno podražilo in težko ga je bilo dobiti. Holandci so potem odkrili zdravilnost olja kobjega repa (chenopodium), kar je pritegnilo mojo pozornost. To olje je imelo prednost, da je odpravljalo vse gliste, celo hudo žilavo in odporno trakuljo. Proti živim nitkam je doseglo 91% uspeh, dočim thymol samo 83%. Danes rabijo ogljikov tetraklorat, tetrakloretilen ter heksylresorcinol.

Naše prvo delo na Ceylonu je imelo ta cilj, da smo se lotili manjšega števila nasadov ter tu skušali temeljito odpraviti žive nitke. Uspehi so bili presenetljivi: bolniški stroški so se na mah znižali in povprečna umrljivost se je močno skrcila. Zdravljenje smo nato brž raztegnili na ostale nasade in leta 1921 je bilo dva tisoč kulijev rešenih črevesnih zajedavcev.

Ko smo tako dokazali, kako znano zdravilo, je bil čas, da smo začeli s poučevanjem, kako se je treba živih nitk obvarovati. Leta 1915 prebivališča kulijev se niso poznala stranišč; ker je vsak lastnik nasadov sodil, da se njegovi delavci itak ne bi navadili na-

nje, jih tudi zgradil ni. Ko smo pa na tako jasn način dokazali gospodarsko vrednost našega pravilnega ravnanja, smo že lahko postavili svoje pogoje: lastnikom smo povedali, da bomo prenehali s svojim delom, dokler ne bodo poskrbeli za to osnovno potrebo človeške snage in uredili primerna stranišča. Poslej se je ljudstvo nanje že privadilo.

Kmalu ni bilo več treba uvažati delovne moči, ker boleznij in smrti niso več tako razsajale med delavskim slojem, ženske pa, ki so se opomogle od slabokrvnosti, so rodile več otrok. Posledice so lastniki nasadov v svojo korist temeljito začeli sodelovati z nami in se krepko borili za ozdravljenje okuženih krajev. Potem ko smo najprej po nasadih v čisto jasnih okolišninah dokazali, da se je mogoče uspešno boriti proti črevesnim zajedavcem in se jih tudi obvarovati, smo svoje zdravstveno delo raztegnili še na vasi, kjer pa smo našli na mnogo večje težave, da smo namreč imeli opravka z odljudnimi Singalci, ki so bili mnogo trši od nevednih in krotkih Tamilov. Vendar pa nismo izgubili poguma.

Ceylon je bil prav tako kakor Indija razdeljen na mnogo verskih in plemenskih ločin. Polovica prebivalstva so bili Singalci, pristaši Gotama; najmočnejša manjšina pa so bili indijski Tamili, poleg njih je še bila vrsta mohamedanska skupina. Važno mesto so imeli tudi krščanski Gurazijanci, tamkaj jih imenujejo »burgorse« — ki so pod nadzorstvom belcev vodili skoraj vsu upravo na otoku ter po nasadih.

V sleherni deželi na Vzhodu je politika močno zapletena z verstvom, kar hudo otežuje zdravstveno nalogo. Zaprta je tudi seveda nerazumljivo. V naslednjih letih je naše delo nekoliko zastalo zaradi naraščajočega singalskega nacionalizma, a kljub temu da je temu ali onemu uplahljen pogum je Rockefellerjeva ustanova vztrajala pri svojem načrtu, da bi iz Ceylona napravila novo zdravstveno središče. Izkušnja nam je dokazala, da če hočemo med ljudstvom razširiti gibanje, ki je njegovim šegam tako tuje, kakor je bil boj proti črevesnim zajedavcem, moramo v svojem delu vztrajati, kakor da bi bila to poslednja stvar, ki jo je treba še dovršiti, da bo vesoljstvo popolno. Zgodbo potepuškega življenja in navede tega prebrisanege črvička je bilo treba povedati vsaki hiši.

Společno smo torej začeli s predavanji e skriptičnimi slikami ter javnimi razkazi pod drobnogledom, kjer smo ljudi seznanjali z zajedavcem in

njegovimi jajčeci. Da bi jih temeljiteje prepričali, smo vsake prebivalce vabili, naj pri opazovanjih sodelujejo. Najprej smo jim naročili, naj izkopljejo nekaj vlažne prsti, ki smo jo potem spravili v steklene lijake; nanjo smo vili nekaj vode, ki je picala skozi lijak. Tedaj so lahko na lastne oči opazovali, kako je voda splavila ličinke iz kepe, po kateri so oni podnevi bosi hodili.

Povsod so ljudje kazali več zanimanja za življenje in razvoj teh bitij samih, kakor pa za hudo škodo, ki so jo prizadevale po njih povzročene bolezni, vendar pa vztrajali pri našem namenu, da bi ljudje res temeljito seznanili z življenjem žive nitke, tako da bi pozneje našli več razumevanja, ko je šlo za borbo proti zajedavcem samim.

V županovi hiši smo ponavadi uredili majhno zdravstveno postojanko, župan pa je moral ljudi nagovoriti, da so se dali zdraviti. Če so se ljudje še zmeraj upirali, smo kar vsakega, ki se je zgledil zaradi katere koli bolezni, zdravili »proti živim nitkam«, pa naj ga je bolel zob ali si je zlomil nogo. Tako smo letno zdravili več kot milijon oseb.

Zdravstveni napredek na Vzhodu je nekaj časa zastal zaradi nastopa pesnika in modrijana Rabindranatha Tagoreja. Prišel je v Peking ter pred velikimi ljudskimi množicami imel predavanja, v katerih je pozival k po-

vratku k vzhodnjaški poduhovljenosti in se boril proti zapadnjaškemu oboževanju snovi. V bistvu je bil to tudi napad na moderno znanost. Ker so ga vsa drugobratna plemena pozdravljala kot zgodnjega vzhodnjaškega razumnika, ki bi lahko tekmoval z vsakim zapadnjakom, so jim bile njegove besede zelo tehtne ter so hudo škodovala namenom znanstvenega zdravilstva. Nisem vedel, ali bom uspel ali ne, a vseeno se mi je zdelo, da moram njegova predavanja preusmeriti.

Tolikošno je bilo število njegovih obhodovalcev, da so mu stanovanje kar oblegali; zato mi je bilo prav težko, ko sem hotel priti k njemu na pomenek. Naposled pa so mi vseeno dovolili pogovor z njim. S svojimi belimi, dolgimi lasmi in vihravo brado je res ustvarjal vtis pravega očaka. Prezvela sta me njegov mili glas in ljubeznivo vedenje. Razgovorjala sva se precej dolgo o tem in onem. Razvijal mi je svoj nauk da se nič trajnega in koristnega na zdravstvenem polju ne bo dalo uresničiti preden si ne bi pridobili človeškega in duhovnega zanimanja ljudskih množic.

Videti je bilo, da ga je hudo ganilo, ko sem dejal, da so boleznij Indijce tako potlačile, da se ne morejo več od srea nasmejati. Docela se je strinjal z menoj da jim nobena vladna niti zasebna organizacija ne bi mogla vrniti zdravja; vsakdo je moral doseči svoj cilj z lastnimi silami.

Kaj je vendar »Vseindijski kongres«

Kongresna stranka je bila ustanovljena leta 1885 in je imela predlanskim le 6 milijonov članov

Zdaj, ko v Indiji vse vre, kakor se vidi iz zadnjih poročil, ki prihajajo od tam, gotovo ne bo odveč, če si na kratko ogledamo zgodovino vseindijskega kongresa, njega sestavo in način, kako delajo politični organi v tem vseindijskem kongresu. Kje naj pade odločitev, kako se bo položaj v Indiji v bližnji bodočnosti zasakal in in kdo je pristojen za takšno končno odločitev v sedanjih nemirnih časih? Glede tega vlada v evropski javnosti precejšnja nejasnost. To je treba pripisovati dejstvu, da na splošno zelo malo poznamo razmere v Indiji, zlasti pa kaj malo vemo o sestavi tako imenovane kongresne stranke. Zato naj o organizaciji te stranke povemo vsaj tole:

Leta 1885 je bil ustanovljen Vseindijski narodni kongres (imenovan tudi »kongresna stranka«, ta najvažnejša indijska organizacija, ki si je zastavila nalogo, boriti se za svobodo Indije. Leta 1940 je kongresna stranka štela okrog šest milijonov članov. Z ozirom na dejstvo, da ima Indija okrog 400 milijonov ljudi, se zdi gornja številka razmeroma majhna, vendar pa ne kaže resničnega vpliva, ki ga izvaja Narodni kongres, kajti kongresna stranka je s strogimi predpisi vedno zelo omejevala število svojih članov. Kongres je namreč močno strnjena organizacija indijske narodne zavedne elite in je njena zasloba med ljudstvom spričo tega dosti večja, kakor pa bi kdo utegnil sklepati iz števila članov te indijske kongresne stranke. Na vsak način kongresna stranka upravičeno lahko trdi, da ima politično vodstvo indijskega ljudstva v svojih rokah.

Teh šest milijonov članov kongresne stranke izbere izmed sebe okrog 4.400 »kongresnih« poslancev, ki potem od svoje strani — podobno kot izbranci v ameriških Združenih državah — enkrat na leto izvolijo predsednika in posamezne odbore Narodnega kongresa. (Letos bodo takšne volitve meseca oktobra.) Istočasno s predsednikom izvolijo tri poslance tudi Vseindijski kongresni odbor, ki sestoji iz 440 članov. Na vsakih sto poslancev jih torej pride v ta odbor deset.

Vseindijski kongresni odbor igra v nekem oziru vlogo vseindijskega parlamenta, medtem ko »delovni odbori« predstavljajo nekako protiutež osrednje vlade, ki jo imenuje podkralj. Delovnega odbora narodnega kongresa ni več ne volijo poslanci, pač pa predsednik kongresa, in sicer za dobo enega leta, to se pravi za toliko časa, kolikor traja njegov lastni mandat. Sestoji pa se ta delovni odbor iz 14 članov, ki so seveda predsednikovi zaupni možje. Delovni odbor (po angleško: »Working Committee«) torej prihl. odgovarja vodstvu političnih strank po drugih državah. V njegovih rokah je vrhovno vodstvo in — kot kakšna ustavotvorna skupščina — pripravlja in predlaga kongresnemu parlamentu, t. j. vseindijskemu kongresnemu odboru posamezne osnutke, predloge in podobno. Končnoveljavno pa postanejo ti sklepi obvezni, ko jih sprejme vseindijski kongresni odbor. Delovnega odbora in vseindijskega kongresnega odbora torej ne smemo zamenjavati, in to še toliko manj, ker je prvi od predsednika imenovani vodilni organ, drugega pa izvolijo izbrani poslanci kongresne stranke.

Kadar se torej sestane, kakor se je to zgodilo pred nedavnim — vseindijski kongresni odbor, gre za to, da prouči predloge, ki jih stavi vodstvo delovnega odbora, ki ne prenehoma dela, se o njih posvetuje in izreče končnoveljavne sklepe. S sprejetjem ali odklonitvijo tega ali onega predloga, ki ga stavi delovni odbor, zavzame parlament narodnega kongresa svoje stališče, nadaljnji potek pa je odvisen od tega za katerega od stavljenih predlogov se odloči kongresni odbor, ali recimo za Gandijevega ali pa drugega, zmernejšega, ki ga je stavil oziroma ga vsaj podprl Pandit Nehru.

Položaj se je po zadnjih aretacijah indijskih voditeljev precej spremenil in je bilo zaradi velikih nemirov po vseh indijskih pokrajinah tudi »parlamentarno« indijsko življenje prizadeto. V bližnji bodočnosti se bo morda že pokazalo, kakšne posledice bodo povzročile nepričakovane aretacije, s katerimi so Angleži pač dokazali, koliko jim je za resnično svobodo indijskega ljudstva.

Angleži in Amerikanci iščejo generalisima

»Ofenzive proti Nemčiji in Italiji ne more voditi odbor generalov s sedežem v Washingtonu ali Londonu« — piše »Washington Post«

Turinska »Stampa« piše: Angleži in Amerikanci iščejo generalisima, da bi poveljeval četam, ki se morajo boriti z Nemčijo in Italijo. Iščejo vrhovnega poveljnika vseh sil, ki so zaposlene v Evropi in Afriki v bojih proti naši celini. Tudi Rusi se udeležujejo polemike in pritiskajo na svoje zaveznike, naj se vendar že enkrat odločijo. Izbira generalisima naj bi bila vsaj začetek drugega bojišča.

»Ofenzive proti Nemčiji in Italiji« — piše »Washington Post« — ne sme voditi odbor generalov s sedežem v Washingtonu ali Londonu, niti je ne sme voditi Roosevelt ali Churchill. Treba se je torej vprašati, kdo bo vrhovni poveljnik. Če bo ofenziva uprizorjena letos, bodo v veliki večini morale nastopiti angleške čete. Na žalost pa delavnost britanskih generalov ni zbudila zaupanja v Združenih ameriških državah, niti ne v Angliji sami. To važno nalogo naj bi dali kakemu ameriškiemu generalu tudi že zato, ker imajo naši generali več sposobnosti za reševanje vprašanj, ki

zadevajo oskrbo. (Kje so si ti generali pridobili takšnekušnje, omenjeni ameriški dnevnik ne pove — piše »La Stampa«.) Ameriški generalisim bi moral prevzeti poveljstvo tudi nad zavezniško vojsko v Egiptu.

O tem vprašanju prinaša tudi »Times« članek, ki ga je napisal ruski general Silovsky, mož, ki je spremljal Molotova na njegovem zadnjem potovanju v London in Washington. Sovjetski general vztrajno zahteva, da je treba hitro vzpostaviti strategijo zaveznikov. Omenja, da so bili dogodki ob Marni možni samo zaradi tega, ker so takrat tudi Rusi izvedli ofenzivo, ker je napad Brusilova leta 1916 razbremenil položaj pri Verdunu in ker so leta 1918 imeli Nemci in Avstrijci še na desetine divizij na vzhodu.

Članek generala Silovskega (povzet je točno po uradnem poročilu ruskega veleposlanika v Londonu) je jasen klic na invazijo. Toda zdi se, da so Angleži, ki so že stoletja veliki specialisti v »izkrcavanju in vkrcavanju«, drugačnih misli.

HENRIK SIENKIEWICZ ROMAN V SLIKAH

Naš novi roman v slikah

bo začel izhajati v »Slovenskem domu« v torek, 1. septembra 1942

SELMA LAGERLOEF:

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Toda nenadoma je v glasu gospe polkovnikove zazvenelo kakor pritažen jok.

»Resnično sem jo imela rada,« je vzklila. »Vse bi od nje pričakovala, le tega ne, vse, vse, samo tega ne.«

Gospa proštorja je zaslislala, kako so tam v delovni sobici z zvenkom padle na tla škarje.

»Sedaj pa gotovo ne bo več dolgo mirno sedela v sobi in vsemu le prisluškovala,« si je mislila. »Nenadoma bo pridrla, da bi se branila.«

Toda slislalo se ni nič več. Karlina se ni pojavila.

Končno je nastopil konec tega mučnega stanja. Karl Artur se je bil vrnil v družbi Thee Sundler z vasi. Potem je šla gospa Beate z gospo Sundlerjevo in Karlom Arturjem takoj na vrt, gospa proštorja pa je odhitela v kuhinjo, da bi nadrobila sladkorja, pripravila večerjo in namlela kave. Sicer ji vsega tega ne bi bilo treba narediti, vendar je mislila, da se bo pri tem pomirila.

Medtem je ugibala o pisanju, ki ga je Karlina poslala »svoji tašči«. Čemu se je tako na kratko izrazila? Domislila se je, da se je Karlina nekega dne pojavila pri zajtrku s prsti, popackanimi od črnla. Če je napisala le tiste skromne vrstice na gospo polkovnikovo, se ji vendarle ne bi bilo treba popackati v tolikšni meri. Morala je torej napisati tudi še drugo pismo. In ali ni bilo to v četrtlet? Na dan po prvi Schagerstroemovi snubitvi? Za tem grmom je tičal zajec in gospa Regina ga mora najti.

Takoj je zaukazala postrežnici, naj pripravi mizo za kavo v veliki uli. Ob enajstih je bilo treba odlične goste postreči s kavo.

»Karlina je morala napisati dolgo pismo,« si je mislila gospa

44

Regina. »Kaj je storila z njim? Ga je odposlala? Ali pa ga je raztrgala?«

Medtem, ko so pili kavo, se je še vedno bavila s temi mislimi in zavoljo tega se je proti svoji navadi vedla precej tiho. Gospa Sundler je sedela za mizo, ni se pa zadržala preveč mirno, temveč je vrtela jezik na vse strani. Gospej proštorji se je zdelo, da je gospa Sundlerjeva takšna kakor napihnjena žaba iz pravljic. Domisljava in pomnovala je postala, ker so odlični ljudje pri njej začeli iskati pomoči. Poprej je stara gospa smatrala gospo Sundlerjevo za smešno bitje, sedaj pa ji je začela kar presedati. »Napihuje se in je vesela, ker smo mi drugi v skrbih in nesrečni,« si je mislila. »Nak, to pa že ni dobro človeče!«

Cisto naravno, da je ponudila še drugo kavo, se priklonila in bila pazljiva ter ponujala najboljše izdelke svoje kuhinje. Gostiteljke zakone je bilo treba upoštevati, čeravno bi bil tudi najsrdečiji sovražnik tisti, katerega bi imeli pod svojo streho.

Po zakuski se je gospa proštorja spet umaknila v kuhinjo. Gospa Beate je nameravala ob dveh odpotovati in še poprej je morala vendar pokositi. To je bila važna stvar in zato jo je hotela gospa proštorja tudi sama nadzirati.

Ko je ura odbila ena, je prišla gospa Sundler v kuhinjo, da bi se poslovila. Ostali so sedeli še v kuhinji, toda ona je hotela domov, da bi svojemu možu skuhalo kosilo.

Gospa Forsius se je ravno sklanjala nad loncem z juho. Toda organistova gospa je obstala še za nekaj časa, prišla za roko gospe Regine in začela reglati o tem, kako se ji smili gospa polkovnikova zavoljo te nove zaroke.

Prav res, v tej stvari se je tudi gospa proštorja strinjala z njo. Tedaj pa je gospa Sundlerjeva še trdnje stisnila gospejino roko in rekla, da ne more poprej stran, dokler se ne pouči, o tem, kako je kaj s Karlino.

»Nekaj ti bom povedala,« je odvrnila gospa Forsius. »Sedi tam v sobi in striže travke za preproge. Stopi kar k njej in jo pobaraj sama.«

Obe sta stali tik pred sobo. Po naglem sklepu je gospa proštorja odprla vrata in potisnila gospo organistovo čez prag noter.

OGLARJEV SIN

POGORSKA PRAVLJICA

SPISAL JOŽE TOMAŽIČ
RISAL JOŽE BERANEK

33.

Kralj, sedeč na svojem prestolu, se jih je močno razveselil, ker takih velikanov, silakov bi rabil.

»Pozdravljeni, velikani! Ravno prav ste mi prišli in dam vam sledeče delo: moje tri mlade in lepe hčere so mi ugrabili, nič ne vem, kdo, kje in kdaj. Vse jih išče, a doslej ni še nobenega glasu in sledu! Nje mi poiščite, ko pravite, da ste v mojem kraljestvu najmočnejši! Če jih najdete, vas tako odarim, da hoste najsrečnejši na svetu!«

Trije silni velikani kralju obljubijo, da jih gredo takoj iskat.

34.

Oglarjev sin — medvešček pa kralja še zaprosi:

»Moči imamo v našem telesu, a rabili bi še orožja!«

Kralj brz veli poklicati svojega orožarja in mu veli popeljati velikane v orožarno, da si sami izberejo orožje po svoji volji in želji.

Trije velikani se kralju poklonijo in odidejo takoj s kraljevskim orožarjem. V orožarni si izberejo izmed številnih ščitov, sabelj in sulic le tri velike puške.

Pojav, ki res lahko vznemirja

Povsod na svetu se neprenehoma dviga število mestnega prebivalstva, brez dvoma v veliki meri na račun »bega s kmetov«

Poročevalska agencija »La Correspondence« se v nekem svojem članku bavi z vprašanjem, kako se v zadnjih letih vedno bolj dviga število prebivalstva po mestih, s pojavom, ki vzbuja, če si natančneje ogledamo spodnje številke, upravičeno vznemirjenje in zaskrbljenost glede bodočnosti. Omenjeni poročevalski urad je z vsjo skrbnostjo zbral tozadevne podatke, ki se nanašajo na dobo med letom 1900 in 1930. Povzemamo te podatke, ki v odstotkih prikazujejo, kako je število prebivalstva po mestih naraščalo po letu 1900. — Te številke se nanašajo na ljudska štetja v letih 1900, 1910, 1920, 1930 in 1935. Iz njih pa seveda ni razvidno, čemu je treba pripisovati to stalno naraščanje števila mestnega prebivalstva, ali vedno številnejšim rojstvom, ali tako imenovanemu begu ljudi s kmetov v mesta, verjetno pa, da slednjemu bolj kot prvemu.

Nemčija 54,4; 61,7; 64,6; 69,9. Belgija 75,1; 77,7; 77,9; 80,5. Francija 38,2; 40,3; 43,2; 43,9;

46,1. Italija 28,0; 29,7; 31,8. Danska 52,0; 56,5; 57,3; 60,5. Norveška 40,1; 43,9; 45,2; 50,6; 52,1. Švedska 21,5; 24,8; 29,5; 32,5; 34,2. Anglija 77,0; 78,1; 79,3; 80,0. Švica 52,8; 59,4; 60,8; 63,5. Sovjetska Rusija 14,4; —; —; 17,9; 32,8. Južna Afrika (belokožci) 52,9; 51,7; 55,8; 63,3; 65,2; —. Argentina 42,0; 58,0; —; 68,0; 74,2. Kanada 37,5; 45,4; 49,5; 53,7; —. Združene ameriške države 39,9; 45,8; 51,4; 56,2; 56,9. Avstralija —; —; 62,1; 63,8; —. Nova Zelandija 45,3; 50,1; 56,0; 58,4; 59,3. Japonska 17,7; 24,9; 32,2; 40,8; 45,8.

Dve francoski letali sta trčili v zraku nad Sredozemskim morjem 4. avgusta, pri čemer so se ubili 1 častnik in 9 civilnih letalcev.

Po vsej Argentini bodo ustavili z jutrišnjim dnem ves javni avtobusni promet, poročajo iz Buenos Airesa.